

ধান উৎপাদন কার্যত পাম শক্তি হিচাপে মানব, পশুধন আৰু যন্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

মানব শক্তি :

কৃষি পামৰ বহু কাম মানুহে নিজে কৰে। মানুহৰ দ্বাৰা কৰা কাৰ্যখিনিত মানব শক্তি ব্যৱহৃত হোৱা বুলি ধৰা হয়।

মানব শক্তিৰদ্বাৰা কৰা কাম আৰু প্ৰয়োজনীয় সময়ৰ তালিকা :

- মাটি প্ৰস্তুতকৰণ : প্ৰতি হেক্টৰত ১২০-১৬০ দিন
- ধান প্ৰতিস্থাপন : প্ৰতি হেক্টৰত ২৫-৩৫ দিন
- নিৰণি : প্ৰতি হেক্টৰত ৩০-৪০ দিন
- খেতি চপোৱা আৰু পৰিবহন : প্ৰতি হেক্টৰত ৩০-৪০ দিন
- কেবল পৰিবহন : প্ৰতি হেক্টৰত ৫-১০ দিন

পশুধন শক্তি :

ভালেমান দেশত এতিয়াও পশুধন শক্তিয়ে কৃষি কাৰ্যত মুখ্য ভূমিকা পালন কৰি আহিছে।

বোকা মাটিত ম'হ আৰু শুকান মাটিত বলধৰে হাল বাবলৈ সহজ। প্ৰতি হেক্টৰ হাল বাবলৈ এটা পশুধনে ১০-১২ দিন সময় লয়।

যন্ত্ৰচালিত ট্ৰেক্টৰ :

ধান খেতিৰ বাবে দুই ধৰণৰ যন্ত্ৰচালিত ট্ৰেক্টৰ ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

- দুচকীয়া ট্ৰেক্টৰ
- চাৰিচকীয়া ট্ৰেক্টৰ

দুচকীয়া ট্ৰেক্টৰ :

দুই চকাযুক্ত ট্ৰেক্টৰক সাধাৰণতে পাবাৰটলাৰ বা লো বা ষ্টিলৰ ম'হ বা হাতেৰে চলোৱা

ট্ৰেক্টৰ বোলে। শুকান মাটিত হাল বাঁওতে আৰু পৰিবহনৰ সময়ত এনে ট্ৰেক্টৰত বববৰ

চামাৰ ব্যৱহাৰ কৰা হয়। বোকা মাটিত হাল বাওঁতে 'কেজ হুইল'ৰ দৰকাৰ হয়। ১২

হৰ্ষ পাবাবৰ এখন পাবাৰ ট্ৰেইলাৰে এদিনত ১ হেক্টৰ মাটি বাব পাৰে। অবশ্যে এই

কামত দুজন চালকৰ প্ৰয়োজন হয়।

চাৰিচকীয়া ট্ৰেক্টৰ :

এনে ট্ৰেক্টৰ দুই ধৰণৰ :

- (ক) দুচকীয়া ড্ৰাইভ
- (খ) চাৰিচকীয়া ড্ৰাইভ

দুচকীয়া ড্ৰাইভ ট্ৰেক্টৰ সাধাৰণতে শুকান মাটি হাল বাবলৈ আৰু পৰিবহনত ব্যৱহৃত হয়। বোকা মাটিত ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ 'কেজ হুইল' লগাব লাগে যাতে বোকাত পিছল নোখোৱাকৈ বাব পাৰে।

চাৰিচকীয়া ড্ৰাইভ ট্ৰেক্টৰ ধান খেতিত ব্যৱহাৰ কৰা এবিধ অতিকৈ জনপ্ৰিয় ট্ৰেক্টৰ। ২৫ ব পৰা ৩২০ হৰ্ষপাবাৰ ক্ষমতা সম্পন্ন এনে ট্ৰেক্টৰ

ইফলৰ খৰচ দুচকীয়া ড্ৰাইভ ট্ৰেক্টৰতকৈ কম। এখন ১৮-২০ হৰ্ষপাবাৰ ক্ষমতাসম্পন্ন চাৰিচকীয়া ড্ৰাইভ ট্ৰেক্টৰে ২-৩ ঘণ্টাত ১ হেক্টৰ মাটি

চহাব পাৰে।

